

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE LEGE. ET OBITER DE LIBERTATE CHRISTIANA
ASERTIONES THEOLOGICAE, AD PROMAM
studiorum renouationem Anni 1573. in disputationem
propounded in Archiepiscopali Collegio Societatis ...**

**Broich, Willem von dem
Lupsius, Johann**

Moguntiae, 1573

Vis legis humanæ. Cap. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46889)

44. *IURIS* gentium sunt, quæ ad legem naturalem relatæ conclusionis rationem habent. *Iuris* ciuiliis vero, quæ vniuersale pronuntiatum ad certum aliquem modum astringunt.

45. *IVXTA* secundum, Alias esse Ecclesiasticas, alias, vt ita dicam, prophanas; quæ partim sunt politicae, siue ciuiles, partim *στρατιωτικοί* siue militares.

46. *IVXTA* tertium, alias ab vno esse Monarcha, alias à pluribus vno dominatoribus. Has vero vel a paucis esse vel à multis, id est, à toto populo, cui imponuntur; democratikas liceret appellare. Quæ autem à paucis sunt, vel potentioribus, poteruntque oligarchikæ nominari: vel melioribus et sapientioribus, siue optimatibus, quæ *αριστοκρατία*. Et postremo, alias ita vt distinctæ sunt, genere distinctas, alias ex his omnibus mixtas; sic, vt in ijs ferendis et Monarcha, et optimates, et potentiores, et populus aliquid sibi vendicet.

47. *IVXTA* quartum, tot membra habere poterit partitio, quot sunt capita rerum, furti, adulterij, homicidij, sicariatus; quarum aliqua à suis denominari poterunt auctoribus. Vt Aquilia, Cornelia, Iulia, Furia, Veconia, &c.

Vis legis humanæ. Cap. 7.

48. *QUONIAM* autem Lex omnis in vtilitatem Reipub. fertur, fit, vt pluribus et personis, et negocijs, et temporibus debeat esse accommodata; quia nec ad horam durare, nec tantum singulari alicui rei, imo nec rarius euenienti inservire, neque personæ solum priuatæ commodare debet. Bonum enim commune non vna in re consistit, nec ad vnicam personam in se spectatam pertinet; Vt non dicam privilegia esse, non leges, quæ priuatas personas concernunt: et vtilitatem regulæ vllam vix futuram, si tot sint, quot res, ad eam examinandæ.

49. *NAM* ad tempus durabiles esse leges fortè dicere possemus, Si Reipub. commodum momentaneum quoque quaeretur.

50. *HINC* etiam est, quandoquidem facultati eorum, quibus imponitur, et secundum naturam, et secundum consuetudinem patriæ subesse debet, quod non omnia vitia prohibeat (quantumuis ea que permittit, diuina providentia non sinat abire multa) sed grauiora tantum, et potissimum quæ in aliorum iniuriam cedunt; vt sunt veneficia, homicidia, furti et adulteria &c. à quibus plerique omnes cohibere se possunt, à reliquis non item; quia graue est homini virtutibus destituto (cuiusmodi pars populi maxima esse solet) eadem agere, quæ virtute præditus.

51. *QUARE*, si hos fines egrederetur, vehementer emungendo, eliceret sanguinem;

B vinum

vinum nouum in vres veteres infundendo, id est virtutis absolutæ præcepta hominibus inferioribus adhuc & imperfectis, siue à virtute alienis tradendo, duplicem iacturam faceret, & vasis & liquoris: prorumperent enim iugi grauioris impatientes, & desperabunt ad peiora, & simul contemnerent, pessundarentq; sibi data præcepta.

52. *NEC* pugnabit tamen, si dicantur leges, quod verum est, præcepta de omnium virtutum operationibus siue actionibus dare; Aliud siquidem est de omnibus siue potius singulari virtutum operibus, aliud de omnium virtutum opere aliquo mandare. Nam non necesse est, vt omne virtutis opus ad reipub. commodum (quod tamen oportebat si lege exigi poterat) referatur, quamuis nulla virtus sit, cuius actus aliquis eò referri non queat.

53. *INDE* est præterea, & quia religioni consentanea, & quia iusta: qualis sine dubio esse dignoscitur, si legislator permissam sibi potestatem vltra fines præscriptas non transferat: si publici commodi causa, non propria gloria consulendi, non cupiditatibus suis satisfaciendi gratia, eam ferat; Si ipsa seruata Analogia honores & onera æqualiter distribuat: quod in conscientia, hoc est, coram Deo obliget, ita vt Deo & hominibus iniurius, quæ eam violarit, merito pronuncietur.

54. *ID* adeo verum est de omnibus hominibus lata lege, quocumq; tandem nomine constitatur. Nam per me, ait æterna sapientia, reges regnant, & legum conditores iusta decernunt. Et Apostolus, omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Cuius causam reddens, Non est enim inquit potestas, nisi à Deo. Ex quo infert resistere eos Deo, qui potestati resistunt. Quid deinde mali huiusmodi resistentia, siue reluctatio secum ferat amittens; Qui autem resistunt, ait, ipsi sibi damnationem acquirunt, ob eam nimirum rationem, quod principes & magistratus, in quorum est potestate leges ferre, & sancitas custodire, non bonum opus, sed malum prohibeant, intendentq; minas improbis, non virtutis studiosis, nec tandem concludens: Ideo inquit necessitate subditi estote, non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam.

55. *VNDE* quid possumus suspicari de ijs, qui cum se legum civilium patronos exhibeant, quamuis ab earum professione alieni, ecclesiasticarum tamen non modo sunt contemptores verum etiam acerrimi impugnatores, execratores, atq; adeo exultatores: nisi odio et inuidia in clerum ita excæcatos, vt nec meridiana luce magis conspicua videant, nec saltem in tenebris palpent.

56. *NAM* leges ecclesiasticae nihil minus habent, quam politicae. Si enim principibus secularibus parendum est, atq; adeo omni humanae creaturae propter Deum, quanto magis religionis Antistitibus, principibus nimirum à Deo super omnem terram constitutis, quibus dictum est: Qui vos audit, me audit: et qui vos spernit, me spernit. Et propterea apostolus, Itaq; qui

hæc spernit, inquit, non hominem spernit, sed Deum: qui etiam dedit Spiritum suum sanctum in nobis; & Dominus: Quæcumq; ligaueritis, erunt ligata: & si quis ligaverit, Sicut misit me Pater &c. (quis dubitat cum potestate, ut esset dux & legifer? &c.) & ego mitto vos.

57. **RELIGIO** deinde ut conseruetur, magis ad uigilandum est, quam ut iustitia ciuili, etsi neutra sine altera consistat. Altera enim in hominum cum Deo, altera in hominum inter se commercio sita est. Indicio esse possunt motus graues & diuturni Rerumpub. obmutata doctrinam ecclesiasticam, quales propter contentionem de finibus regnorum, aut de iniurijs acceptis, perraro accidunt.

58. **LONGE** aliter quam isti D. Paulus & Silas, qui perambulantes Syriam & Ciliciam confirmabant ecclesias, precipientes custodire præcepta apostolorum & Seniorum: Ideo, ut arbitror, quod facile hominum decreta, ut iudicantur, quamuis aliqui uilissima: negligantur; Dei autem non nisi à perditis. Quapropter instandum & uigendum, ne homines labantur in id, ad quod uehementer propendent.

59. **CALVMNIA** est itaq; qua grauantur ecclesie prælati, tanquam sua magis, quam Dei præcepta ab hominibus seruari uelint, quod sepius ea inculcent, & seuerè exigant: quasi non idem faciant reges terræ, contenti de uita sustulisse sacrilegos, in lasa autem maiestatis reos exquisita decernentes supplicia, & nemo istorum obgamit, sed nec à nobis reprehenduntur, quia iustam id faciendi causam habere cognoscuntur.

60. **CÆTERVM**, non ecclesiasticas leges reuellunt, aut abiiciunt, nouimus, sed pontificias, & ut melius quid dicatur intelligas, decreta, ut aiunt, papistica. Nam, nec si uelint, sine legibus ad religionem pertinentibus uiuere queunt, nec minus sunt solliciti, quam fuerint unquam, iudicio ipsorum, Romani pontifices, ut regnum sibi statuunt & muniant.

61. **CREDAS** itaq; in eos quadrare, quod ad Ieremiam prophetam dictum est, constituite hodie super gentes, & super regna, ut euellas, & destruas, & disperdas, & dissipes (id quod fateor strenue sunt facere conati) & edifices, & plantes: nisi casulas & magalia, ubi quondam regni turres & ingentes edificiorum moles, nisi Synagogas, ubi aliquando bene constitutas ecclesias, nisi labruscas, ubi olim præstantissimas uites, nisi deniq; cicutam et zizania, ubi pristina atate helleborum & latissima frumenta: id est, ut modestissime dicam, leuia pro grauib⁹, tenuia pro grandib⁹, parum docta, pugnantiâ, insipida, amara, inutilia, noxia, pro doctis, constantib⁹, sapidis, suauib⁹, conducibilib⁹, salubrib⁹ reposita uideres.

62. **QVOD** autem dictum est de obligatione legis humanæ, non ad certum aliquod genus hominum, nec ad paucos quosdam, sed generaliter ad omnes pios & impios, plebeios et nobiles, quin & ad principes, & ad prælatos ipsos, qui sunt legum latores, pertinet.

63. **LEGVM** itaq; latores loquens, Patere legem, ait sapiens quidam, quam ipse tu-

levis. Quod nisi iustissime exigeretur, non tam graviter dominus argueret eos, qui alligata onera gravia & importabilia humeris aliorum, digito autem suo nolunt ea movere: nec leges ipsa ecclesiastica monerent quemq; eodem iure uti, quod in alterum statuit. Iustus requisi legi pareret, desineret esse qui erat, fieretq; impius & peccator, sceleratus & contumacius, patricida, matricida, homicida, fornicator, masculorum concubitor, plagiarus, macedax, periur; aut si quid aliud sanae doctrine aduersatur. Sic et agi desineret à spiritu sancto, qui antea agebatur. in corde enim omnium, quos ducit Spiritus, loquitur illud D. Petri, Subiecti estote omni humanae creaturae propter Deum.

64. NON eodem tamen per omnia modo quo ceteri sub lege sunt, Iustus, cui legum positam negat Apostolus, Spiritu Dei actus, quem ait non esse sub lege, princeps, quem vera lege solutum asserunt, sed ita ut dirigantur à lege, ne quid præter eam faciant.

65. EATENVS autem iustus non sub lege, quatenus sponte, ex charitate mirum, siue amore, non coactus, agit, quæ iubet lex. Et qui Spiritu Dei agitur, quatenus circumstantiæ lex humana repugnat. Vbi multi Spiritu vertiginis agitati vehementer decipiuntur, certo certius sibi persuadentes, multo illo Apostolico se plenos, & igne, quem dominus Iesus venit mittere in terram, accensos: non sunt contenti semel fortè à communibus legibus discessisse, sed omnia sursum deorsumq; vertere, omnia permiscere, pro sua libidine, tentant.

66. PRINCEPS simili ferè ratione, quæ iustus. Sponte enim debet facere, quod aliis coacti, cum non habeat, qui eum iudicando condemnet, neq; qui penis coerceat, nisi quis à se ipso, quod absurdum est, cogi posse dicatur.

67. CVM ergo Lex vim geminam habeat, dirigendi & cogendi, altera quidem ad iustum, & principem virum pertinet, & illius ratione uterq; dicitur esse sub lege, altera vero minimè, quæ parte accidit neutrum subesse legi.

Legis humanae abrogatio & relaxatio Cap. 8.

68. EST tamen & alia ratione princeps supra legem, tum quod eam mutare, si reitroposcat, tum quod aliquid de ea, pro loco & tempore, relaxare possit.

69. QUAMVIS enim non expediat crebro mutare leges, etiam si melius quid occurrat, propter ingens detrimentum, quod mutationem subsequi solet, etiam in re aliqui motus usq; adeo magni momenti, ratione consuetudinis inolitæ, quam ægerrime relinquunt homines, sed & ratione temeritatis audaciæq; violandi leges constitutas, quam non nulli, hinc occasione sumpta, assumunt improbi: Videtur enim evanescere vis legum, quæ sæpius variantur: Nonnunquam tamen id rectè fieri posse, & ratio, & exempla docent.